

Дата: 08.11.21
Укр.мова

Клас: 7-Б (1 група)
Вч.: Харенко Ю.А.

**Тема: Творення і правопис дієслів умовного та наказового способу.
Безособові дієслова**

1. Повторення вивченого матеріалу.

- З-поміж дієслів назвати ті, що вжиті у формі умовного способу.
Збагнув би, поселив, сядь, хай працює, взяла б, днювали, обідати, зрозумів би, нехай пишуть, приїдьте, присвоїв, покращила. прориваються, сидатиме, утворить, чіплявся б, випік, палахкотів би, заміси.

- Назвати дієслова умовного способу. Пояснити спосіб їх творення.

Якби мені черевики, то пішла б я на музики. Коли б знав, де впаду, то соломки б підстелив. Ах, коли б вистачило мені сили й часу, написав би я роман про визволення Західної України, про возз'єднання наших народів. Я працював би день і ніч хоч сто років і ніколи б не знав ні втоми, ні нудьги, і ніколи б не докучала мені робота. Я міг би довго жити і творити багато лише на основі добра, на основі позитивних стимуляторів.

Наказовий спосіб дієслова

означає дію, яка реально ще не виявлена і не виявлялася, але з погляду мовця повинна відбутися; спонукання до якоїсь дії у формі наказу, заклику, побажання, поради, прохання.

Запам'ятай. Форма наказового способу утворюється тільки від дієслів першої особи множини, другої особи однини та другої особи множини.

Перша особа множини	Друга особа однини	Друга особа множини
пишімо, носімо, граймо, слухаймо	пиши, носи, грай, слухай	пишіть, носіть, грайте, слухайте

БЕЗОСОБОВІ ДІЄСЛОВА — це дієслова, що називають дію або стан, які відбуваються без участі особи: *світає, сугеніє, дощить, таланить, сниться*.

Значення безособових дієслів

Безособові дієслова називають:

- а) явища природи (*смеркає, розвидняється, дніє, замело, хурделить, підмерзає, похолодало, мрячить*);
- б) фізичний або психічний стан людини (*нудить, лихоманить, кортить, трусить, коле, не спиться, не сидиться*);
- в) міру наявності або відсутності чогось (*сталось, минулось, бракує, вистачає, не вистачає*);
- г) успіх (*щастить, поталанило, фортунить*).

Форми безособових дієслів:

- а) третя особа однини теперішнього й майбутнього часу (*щастить, щаститиме, буде щастити, вечоріє, вечорітиме*);
- б) форма середнього роду однини минулого часу й умовного способу (*щастило, вечоріло, щастило б, вечоріло б*);
- в) неозначена форма, яка поєднується в реченні з допоміжними дієсловами й становить складний дієслівний присудок (*Надворі стало вечоріти. Його почало морозити*).

ЗАПАМ'ЯТАЙ
Безособові
дієслова
не змінюються
за особами,
родами, числами

Нагадую!!

2. Закріплення матеріалу. Вправа 1. «Знайди зайве слово»

Гра «знайди зайве слово»

- *щастить, летить, повезло, таланить;*
- *світає, хурделить, лихоманить, підмерзає;*
- *нудить, не спиться, гнітить, сміється.*

Вправа 2.

З даного тексту випишіть у дві колонки особові й безособові дієслова. Яку стилістичну роль виконують безособові дієслова?

Цю історію хочеться казати найдорожчими словами, що даються людині в рідкі, неповторні години.

Хочеться кожне слово помити в українській криниці, де дівчина воду брала, і поставити слова чистими рядами, щоб незабутнє виграло в них, як сонце на Великдень, і радувало людські серця у великі й важкі часи.

Хотілося би вишити слова, мов червоні квіти на холодних рушниках, і розвішати рушники в кожній хатині.

3. Домашнє завдання

Вивчити параграфи 11-12, впр. 96, 107 (письмово).